

**Kuidas saavad
lapsed ja
noored osaleda
otsuste
tegemise
protsessis
Euroopa ja
rahvusvahelisel
tasandil**

Juhendi eesmärk

Euroopa Komisjon soovib välja uurida, kas lastel (vanuses 17 või vähem) on võimalus väljendada oma arvamust valdkondades, mis puudutavad nende õigusi ja kuivõrd kaasatud on nad otsuste tegemise protsessi.

See juhend näitab Teile erinevaid viise, kuidas võivad lapsed Euroopas mõjutada oma õigusi ja rahvusvahelist otsuste tegemise protsessi Euroopas ja ÜROs.

Lapsed

Austriast Eestist Inglismaalt
Iirimaalt Moldovalt Rumeeniast
Venemaalt

Osalevad meie uuringus, et teada saada, kui palju saavad lapsed ja noored tegelikult mõjutada!

Juhendi sisukord

Laste inimõigused Lehekülg 4

Sinu õigus avaldada arvamust —
Artikkel 12 Lehekülg 5

Arvamuse avaldamine ÜROs
Lehekülg 6

Arvamuse avaldamine otsuste tegemisel
Euroopas Lehekülg 10

Teised võimalused arvamuse
avaldamiseks Lehekülg 16

Kui sinu õigusi eiratakse
Lehekülg 19

Saame rohkem teada
Lehekülg 21

Võta meiega ühendust
Lehekülg 22

Laste inimõigused

Inimõigused on üldõiguste kogum, mis peaksid olema igal inimesel, näiteks õigus olla vaba, õigus öelda oma arvamus ja õigus väarikale ja austavale kohtlemisele.

On olemas palju erinevaid inimõiguste kokkuleppeid, mis annavad ka lastele erinevaid õigusi. Kõik inimõiguste lepped kehtivad võrdselt nii lastele kui ka täiskasvanutele. Siiski pole lapsed veel täiskasvanud ning seetõttu on vaja pöörata neile erilist tähelepanu.

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Laste Õiguste Konventsioon (LÕK) on inimõiguste lepe, mis võeti vastu ÜRO poolt aastal 1989. See annab lastele ja noortele (vanuses 17 ja nooremad) üle maailma 40 põhilist õigust.

Need õigused sisaldavad muuhulgas õigust pereelule, õigus kaitsele kõikide vägivalda tüüpide eest, õigus tervisele ja õigus haridusele, mis aitab noorel areneda isiksusena.

LÕK annab erilised õigused lastele, kes elavad rasketes tingimustes, sealhulgas põgenikustaatuses ja asüüli taotlevatele lastele, lastele, kes on seadusega pahuksis ja lastele, kes elavad kodust eemal.

Tutvu LÕK'iga eri keeltes:

<http://www.unicef.org/magic/briefing/uncorc.html>

Sinu õigus avaldada arvamust- artikkel 12

LÕK'i artikkel 12 annab lastele õiguse avaldada oma arvamust ning sealjuures tuleb sellesse tuleb suhtuda tõsiselt. See ütleb, et:

- Igal lapsel või noorel, kellel on oma arvamused, on õigus jagada oma arvamust vabalt kõikides küsimustes, mis puudutavad teda
- Lapse arvamust tuleb võtta tõsiselt, vastavalt tema vanusele ja arusaamisele
- Igal lapsel on õigus, et teda kuulataks otsuste tegemisel, mis teda puudutavad, seal hulgas ka kohtusaalis
- Lapsel on õigus ise enda eest rääkida, aga samas võib ka keegi teine tema arvamust edastada

Nõustudes järgima Laste Õiguste Konventsiooni, on Sinu valitsus lubanud, et lastel ja noortel on võimalus öelda oma arvamused kõikides otsustes, mis neid puudutavad.

Miks on artikkel 12 oluline?

Artikkel 12 tähendab, et kõik lapsed on võrdsed täiskasvanutega ühiskonnas. See kehtestab, et kõikidel lastel, olenemata sellest, kes nad on või kust nad tulevad, peab olema õigus avaldada oma arvamust otsustes, mis puudutavad neid.

Lapsed ja noored on enda elu eksperdid ja võivad aidata otsustada, mis on neile vajalik, saamaks täielikult nautida kõiki oma õigusi. On väga oluline, et lapsed aitaksid planeerida seadusi ja poliitika, et neil oleks võimalus avaldada oma arvamust kodus, koolis, kogukonnas ja otsustes, mis neid puudutavad (näiteks otsused tervise valdkonnas).

On palju võimalusi oma arvamuse avaldamiseks selle kohta, kui võrd on Sinu inimõigused austatud ja kaitstud. Näiteks:

- Ühineda kooli õpilasesindusega
- Kampaaniate korraldamine valdkondades, mis puudutavad sind
- Osaleda uuringutes või küistlustes.
- Kohtudes otsustetegijatega (riigiametnikud, parlamendiliikmed) rääkimaks oma arvamustest
- Avaldada oma arvamust konsultatsioonide kaudu (kui organisatsioon või riik küsib inimestelt, mida nad arvavad mingi uue idee kohta).

Organisatsioonid, mis mõjutavad Sinu õigusi

Mitmed organisatsioonid ning isikud Euroopas teevad otsuseid, mis mõjutavad laste õigusi.

On oluline, et lapsed ning noored saavad mõjutada nende organisatsioonide ja inimeste mõtteid ning tegusid.

Millised on need organisatsioonid ning kes on need inimesed?
Kuidas nad peaksid Sinu õigusi kaitsma ning edendama?

Kuidas saad Sina kaasa rääkida?

Räägi kaasa- Ühinenud Rahvaste Organisatsioon*

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO) loodi 1945, et tagada rahvusvaheline rahu ja turvalisus, arendada rahvastevahelist sõprust, aidata lahendada rahvusvahelisi probleeme, edendada inimõigusi ning kutsuda erinevaid riike üles koostööle. ÜRO liikmeks on 192 riiki.

ÜRO-l on mitmeid lepinguid, mis sätestavad rahvusvahelist inimõiguste seadust. ÜRO-s on mitmeid nõukogusid ning komiteesid, mis koosnevad erinevatest ekspertidest. Need komiteed kontrollivad, kuidas arvestatakse inimõigusi erinevates lepingutes.

*Teistest ÜRO tegevusaladest saad lugeda siit:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx>

ÜRO inimõiguste komiteed, mis puudutavad lapsi

ÜRO-s on mitmeid komiteesid, mis uurivad kui hästi ÜRO liikmesriikides on kaitstud ning austatud inimõigused.

Komitee	Millega tegeleb?
ÜRO Inimõiguste Nõukogu (koosneb 47 liikmesriigist)	Uurib ning teeb soovitusi inimõiguste paremaks rakendamiseks kogu maailmas
ÜRO Inimõiguste Komitee	Uurib, kui hästi valitsused kaitsevad tsiviil- ning poliitilisi õigusi
ÜRO komitee majandus-, sotsiaal- ja kulutuuriõigustest	Uurib, kui hästi kaitsevad valitsused inimeste sotsiaalseid õigusi
ÜRO komitee naiste diskrimineerimise kohta	Uurib kuidas tegelevad valitsused naiste diskrimineerimise vastu võitlemise ning selle vähendamisega ühiskonnas
ÜRO komitee rassilise diskrimineerimise kohta	Uurib, kui hästi tulevad valitsused toime rassilise diskrimineerimisega
ÜRO laste õiguste alane komitee	Uurib, kui hästi rakendavad valitsused laste inimõigusi
ÜRO puuetega inimeste õiguste alane komitee	Uurib, kui hästi tegelevad valitsused puuetega inimeste õiguste kaitsega

Kõik, peale ÜRO Inimõiguste Nõukogu, koosnevad iseseisvatest inimõiguste alastest ekspertidest. Nad vaatlevad regulaarselt ÜRO liikmesriike, kui hästi nad rakendavad inimõigusi oma töös.

Pärast seda, kui ÜRO Komitee vaatleb riiki, teeb ta soovitusid, kuidas riik peaks edasi tegutsema. Neid soovitusi kutsutakse kokkuvõtivateks vaatlusteks.

Mida saad Sina teha:

Lapsed saavad kokkuvõtvides vaatlustest uurida, kuidas tegeletakse inimõiguste teemaga riigis. Samuti saab neid kasutada inimõiguste edendamiseks ning survestamiseks valitsust tegutsemise suunas.

ÜRO Laste Õiguste Alane Komitee

Noored CRAE-st esitlemas on õigusi Laste Õiguste alases komitees

Lastele on kõige tähtsam ÜRO komiteedest laste õiguste komitee. Antud komitee vaatleb, kui hästi või halvasti edendatakse ning kaitstakse lapse õigusi.

Iga viie aasta tagant vaatleb komitee, kui hästi on riigi valitsus rakendanud Laste Õiguste Konventsiooni. Komitee kohtub kolm korda aastas Šveitsis, Genfis.

Kui komitee vaatleb ühte riiki, siis laseb ta valitsusel saata raporti selle kohta, mida nad on teinud laste õiguste rakendamiseks. MTÜ-d samuti saavad saata raporteid laste õiguste olukorrast riigis.

Raporteid saavad saata ka lapsed ning samuti on neil võimalik kohtuda komiteega, kui nende riiki vaadeldakse. Lapsed saavad öelda komiteele kui hästi nende arvates on nende õigused kaitstud.

Kui komitee on kõik osapooled ära kuulanud, teeb ta soovitusi, mida kutsutakse kokkuvõtivateks vaatlusteks. Need sätestavad, millises osas peab valitsus rohkem tegema edendamaks laste õigusi.

Leia oma riigi kohta tehtud vaatlused:

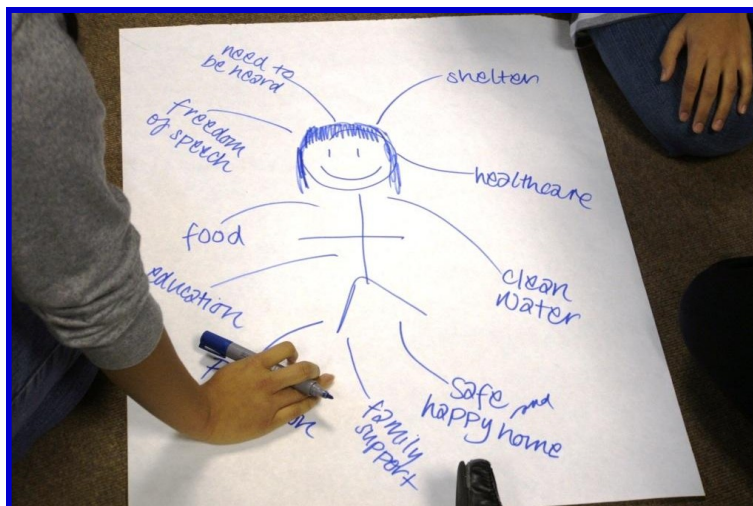
<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/sessions.htm>

Mida Sina saad teha:

Lapsed ning organisatsioonid saavad kasutada neid vaatlusi, tehes laste õiguste alast kampaaniat. Need on headeks argumentideks ning teevad kampaania tugevamaks.

Teised inimõiguste kaitsjad ÜRO-s

ÜRO määrab ka individuaalseid eksperte, kes uurivad, kui hästi on inimõigused austatud ning kaitstud. Rääkimine laste ning noortega on osa nende tööst. Nad on ÜRO sõltumatud eksperdid, eriraportöörid ning eriesindajad.

Sõltumatud eksperdid on inimesed, kelle on saatnud ÜRO peasekretär konkreetsele tööle. Nad on läbi viinud ülemaailmseid uurimusi, mille teemade seas oli ka lastevastane vägivald.

Eriraportöörid uurivad inimõiguste olukorda kindlatest riikides või teemasid nagu tervishoid, haridus, laste müümine, usuvabadus vms.

Eriesindajad määratakse ÜRO peasekretäri poolt, et olla ÜRO esindajad teatud teemade osas. On kaks ÜRO eriesindajat, kelle töö puudutab konkreetselt lapsi:

- Eriesindaja lastevastase vägivalla osas on Marta Santos Pais. Tema töö on laste õiguste edendamine ning valitsuste toetamine võitluses lastevastase vägivalla vastu.
- Eriesindaja laste ja relvastatud konfliktide osas on Radhika Coomaraswamy. Tema töö on kaitsta ja edendada laste õigusi, kes on seotud relvastatud konfliktidega.

Eriesindajad kuulavad ja arvestavad oma töös laste vaateid ja arvamusi.

Arvamuse avaldamine otsustetegemisel Euroopas

Euroopa Liit (EL)

Euroopa Liit on 27 Euroopa riigi liit, mis töötavad üheskoos teemadel nagu turg, töö, immigratsioon, kriminaalõigus ja võrdsus. Euroopa Liidus on üle 500 miljoni kodaniku ja üle 100 miljoni lapse.

EL liikmed on Austria, Belgia, Bulgaaria, Küpros, Tšehhi, Taani, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburg, Malta, Holland, Poola, Portugal, Rumeenia, Slovakkia, Hispaania, Rootsi ja Ühendkuningriigid. Mitte kõik Euroopa riigid ei ole Euroopa Liidu liikmed.

EL on vastu võtnud **Põhiõiguste Harta** 2000ndal aastal. See tähendab, et kõik EL'i riigid ja EL'i organisatsioonid peavad austama noorte õigusi, kui nad rakendavad Euroopa õigust. Harta **artikkel 24** ütleb, et EL'i riigid peavad mõtlema laste arvamusele nendes valdkondades, mis lapsi puudutab. EL peab läbirääkimisi ÜROga, et ratifitseerida (nõustuda järgima) ÜRO Laste Õiguste Konventsiooni.

EL töötab paljude erinevate valdkondadega, mis puudutavad lapsi. Sealhulgas lastekaitse, vägivald, vaesus, töötingimused, kriminaalõigus, immigratsioon, tervis, haridus ja relvastatud konfliktid. EL'il on oma laste õiguste strateegia, plaan, mis üritab kõiki neid valdkondi ühendada, et tagada laste õiguste kaitse.

Külasta EL kodulehte: <http://europa.eu>

Euroopa Parlament

Euroopa Parlament on Euroopa Liidu osa ja seda valitakse iga viie aasta tagant EL'i liikmesriikide kodanike poolt. Igal riigil on kindel kohtade arv Euroopa Parlamendis. Euroopa Parlament otsustab uute Euroopa seaduste üle ja samuti ka eelarve üle.

Mida sa teha saad:

Sa void teada saada, kes on Sinu riigi Euroopa Parlamendi saadik ning kuidas temaga ühendust võtta. Külasta:

<http://tiny.cc/wkisd>

Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjon on samuti Euroopa Liidu osa ja vastutab igapäevatöö eest. See arendab välja uusi seadusi, mille üle hääletatakse Euroopa Parlamendis. Euroopa Komisjon vaatab, et seadusi rakendataks praktikas õigesti ja vastutab selle eest, kuidas EL'is raha kulutatakse. See on jagatud kaheks erinevaks direktoriaadiks, mis vastutavad erinevate valdkondade eest, nagu näiteks vabadus, kaitse ja haridus.

Euroopa Komisjon vastutab selle eest, et EL'i laste õiguste strateegiat rakendataks päriselus. See tähendab, et nad jälgivad, et EL'i seadused ja poliitika austaksid laste õigusi. Samuti teevad nad uuringuid, mille eesmärgiks on teada saada, miks lapsed Euroopas ei saa täieõiguslikult kasutada kõiki oma õigusi. Euroopa Komisjon peab kasutama antud uuringut, et aidata EL'il otsustada, mida teha, et rakendada laste õigusi päriselus. Laste õiguste strateegia üheks eesmärgiks on see, et lapsed ja noored saaksid osaleda Euroopa otsustetegemise protsessis.

Mida sa teha saad:

Euroopa Komisjon küsib EL'i kodanike arvamust uute poliitikate ja seaduste kohta läbi võrgustiku **Sinu Hääli Euroopas**. Kuigi see ei ole mõeldud spetsiaalselt lastele ja noortele, võid Sa ikkagi kasutada seda, avaldamaks oma arvamust järgmiste valdkondade arengus: noored, võrdsed võimalused, tervis, õigus, transport ja keskkond.

Uuri rohkem võrgustiku kohta:

http://ec.europa.eu/yourvoice/index_et.htm

Uuri lähemalt: http://ec.europa.eu/index_et.htm

EL Nõuandeadusused

EL'ile annab nõu kaks asutust: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, mis ühendab endas töötandjaid, ametiühinguid, MTÜsi ja teisi asutusi, sealhulgas ka laste õiguste eest võitlejaid; ja Regioonide komitee, mis ühendab endas EL'i erinevate piirkondade esindajaid.

Uuri lähemalt: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_et.htm

Euroopa Laste Õiguste teemaline foorum

Euroopa Laste Õiguste teemalist forumit juhib Euroopa Komisjon, mis kohtub vähemalt kaks korda aastas, arutamaks laste õiguste arendamist. Foorum annab Euroopa Komisjonile ja teistele Euroopa organisatsioonidele nõu laste inimõiguste arendamiseks.

Liikmeteks on kõik EL'i riigid, laste ombudsman, Euroopa Parlamendi liikmed, Euroopa Majandusj- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee, Euroopa Nõukogu, UNICEF ja MTÜd. Foorum püüdleb selle poole, et laste arvamused oleksid kuulda ja arvesse võetud.

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/forum/fsj_children_forum_en.htm

Euroopa Nõukogu

Euroopa Nõukogu arendab demokraatiat ja kaitseb kodanike inimõigusi, kes elavad 47 erinevas Euroopa riigis. See asutati 1949 ning selle töö puudutab 150 miljonit last. Euroopa Nõukogu arendab inimõiguste leppeid, arendamaks teatud inimgruppide õigusi, annab infot inimõiguste kohta ja julgustab riike koostööle, et parandada Euroopa ühiskonda.

Euroopa Nõukogu aitab valitsustel arendada rahvuslikke plaane, et arendada laste õigusi ja kaitsta neid vägivaldlast. Euroopa Nõukogu üritab kaasata lapsi kõikidesse oma töö osadesse, kaitsmaks lapse õigusi.

Euroopa Nõukogul on oma **Parlamentaarne Assamblee**, mis koosneb 47 liikmesriigi parlamendisaadikutest. Assamblee teeb otsuseid—”resolutsioone” - mis mõjutavad laste elu. Need otsused peab kinnitama Euroopa Nõukogu **Ministrite Komitee** enne, kui liikmesriigid nad vastu võtavad. Ministrite Komitee koosneb 47 liikmesriigi välisministritest.

Mida sa saad teha:

Euroopa Nõukogu annab välja tasuta materjale levitamaks laste õigusi. Samuti void Sa kasutada raporteid Euroopa Nõukogu poolt, mõjutamaks oma riigis otsustetegijaid, et nad pööraks suuremat tähelepanu laste õiguste kaitsele. Sa void pöörduda oma valitsuse poole, et nad toetaksid erinevaid Euroopa Nõukogu otsuseid.

Vaata lähemalt: <http://www.coe.int/children>

Euroopa Nõukogu Inimõiguste Erivolinik

Euroopa Nõukogu Inimõiguste Erivolinik sai alguse aastal 1999. Erivoliniku töö on aidata riikidel kaitsa inimõigusi, levitada inimõiguslast teavet ja kontrollida inimõiguste olukorda 47 Euroopa riigis.

Erivolinik kirjutab raporteid inimõiguste olukorrast erinevates riikides. Ta külastab riike, räägib valitsuse, parlamendi, kohtunike, MTÜde, laste, noorte ja teistega. Need raportid sisaldavad soovitusi inimõiguste olukorra parandamiseks. Erivolinik külastab riiki paari aasta pärast uuesti, et uurida, kuidas olukord muutunud. Need raportid võivad olla üldised või keskenduda ühele spetsiifilisele inimõiguse valdkonnale.

Samuti on erivoliniku tööks avaldada regulaarselt seisukohti—arvamused ja raportid—teatud inimõiguste valdkonnas, millele ta soovib tähelepanu pöörata. Thomas Hammarberg (pildil) on olnud Euroopa Nõukogu Inimõiguste volinik aastast 2006.

Mida sa teha saad:

Euroopa Nõukogu Inimõiguste Erivoliniku raporteid võetakse väga tõsiselt. Sa void kasutada neid raporteid, et näidata otsustetegijatele oma riigis, mida nad peaksid tegema, et kõikide laste õigused sinu riigis oleksid kaitstud ja austatud.

Vaata lähemalt: <http://www.commissioner.coe.int>

Piinamise Vältimise Euroopa Komitee

Piinamise Vältimise Euroopa Komitee külastab Euroopa Nõukogu liikmesriike, et uurida, kuidas kinnipeetud inimesi koheldakse. Komitee eesmärgiks on tagada, et inimesi ei piinataks, et neid ei koheldaks ebainimlikult ja et neid ei alandataks.

Komitee külastab lastevanglaid, täiskasvanute vanglaid, politseijaoskondi, immigratsioonikeskusi ja haiglaid. Peale külaskäiku saadab Komitee riigi valitsusele raporti, soovitusetega, mida tuleks teha, et kaitsa kinnipeetute inimõigusi.

Organisatsioonid ja üksikisikud, sealhulgas lapsed, võivad kirjutada Komiteele õiguste rikkumise kohta ja paluda külaskäiku oma riiki, et seda teemat uuritaks.

Vaata lähemalt: <http://www.cpt.coe.int/estonian.htm>

Euroopa Sotsiaalsete Õiguste Komisjon

Euroopa Sotsiaalsete Õiguste Komisjon on inimõiguslaste ekspertide grupp, kes jälgib, kui hästi kasutavad riigid Euroopa Sotsiaalharta praktikas.

Euroopa Sotsiaalharta sätestab sotsiaalsed ja majanduslikud õigused inimestele, kes elavad Euroopas. 38 riiki on kokku leppinud selle järgimises ning see on kehtinud Euroopas peaaegu 50 aastat

Euroopa Sotsiaalharta annab teatud õigused lastele, sealhulgas õiguse olla kaitstud vägivald ja kahjuliku töö eest ja õiguse tervisekindlustusele ja haridusele. Samuti kaitseb see laste õigusi, kellel on probleeme seadusega. Valitsused peavad raporteerima Komiteele iga nelja aasta tagant ning andme teada, mida on nad teinud Harta rakendamisel.

Mida sa võid teha:

If your country has agreed to the extra rules to the European Social Charter, and your government has ignored your rights in the charter, you can take a human rights complaint to the European Committee of Social Rights. Before going to the Committee, you must try and get the problem solved in your own country.

Laste erivolnik või laste ombudsman

Laste erivolnik või laste ombudsman on eraldiseisev laste õiguste tagaja. Paljudes riikides on olemas laste ombudsman. Kuigi nende töö ei ole alati ühesugune, on neil ka ühiseid jooni:

- Edendada ja kaitsta laste õigusi ja huve
- Teha kindlaks, et otsustetegijad kuulavad laste arvamusi .
- Tugevadada laste õiguseid riiklikes seadustes

Laste erivolnik kasutab laste arvamusi muutmaks seadusi ja poliitikat, mis puudutab lapsi. Samuti on nende ülesandeks see, et valitsused suhtuksid laste arvamustesse tõsiselt. See sisaldab laste arvamusi Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil otsustetegijatele.

Mõned laste erivolnikud või ombudsmanid võivad uurida laste kaebusi, kelle õigusi on eiratud.

Sa võid uurida, kas Sinu riigis on olemas laste ombudsman, külastades Laste Ombudsmanide Euroopa Võrgustikku:
<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

Teised võimalused arvamust avaldada

Üldise Arutelu Päevad

Üldise Arutelu Päeva viib läbi ÜRO Laste Õiguste Komitee kord aastas, et arutada, mida tähendavad erinevad õigused Laste Õiguste Konventsioonis laste jaoks.

Valitsused, ÜRO inimõiguste eksperdid, Laste Õiguste Komitee, MTÜd, rahvuslikud inimiõiguste institutsioonid (näiteks laste ombudsmanid) ja lapsed ning noored osalevad Üldiste Arutelu Päevadel.

Laste õiguste küsimused, mida on arutletud:

- Õigus olla kaitstud kõigi vägivalravormide eest
- Õigus haridusele eriolukordades
- Õigus olla kuulatud ja avaldada oma arvamust
- Puuetega lapsed
- Lapsed ja meedia
- Perekonna roll
- Laste õigused väga noortele lastele

ÜRO Komitee teeb raporti, mis sätestab soovitusi, pärast igat Üldise Arutelu Päeva. Neid võivad kasutada inimesed, kes töötavad paremate laste õiguste kaitsmise nimel oma riikides.

Minevikus on mõned need raportid viinud Üldiste Kommentaarideni Komiteelt. Üldised Kommentaarid annavad detailset nõu valitsustele ja teistele, kuidas tuleks praktikas rakendada erinevaid õigusi LÕK'is.

On ka teisi inimiõiguste komiteesid, mis viivad läbi üldise arutelu päevi.

Vaata lähemalt Üldise Arutelu Päevade kohta:

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/discussion2008.htm>

Vaata lähemalt laste õiguste Üldiste Kommentaaride kohta:

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/comments.htm>

Erisessioonid ÜRO Peaassamblees

ÜRO Peaassamblees kohtuvad ÜRO liikmed, et teha otsuseid. ÜRO Peaassamblee kohtub New York´is. Erisessioonid on kokku kutsutud ÜRO peasekretäri poolt ning need keskenduvad ühele peateemale, probleemile või riigile.

Riigipead, peaministrid ja olulised valitsuse ametnikud osalevad nendel sessioonidel. Samuti on kutsutud ka MTÜ´d.

2002 aastal viidi läbi **Erisessioon laste teemal**. See oli esimene session, mis ametlikult kutsus lapsi rääkima valitsustega, mida tuleks teha, et lapsed saaksid nautida oma õiguseid. Selle eesmärgiks oli kindlustada, et kõik ÜRO liimesriigid oleksid pühendunud laste õigustele.

Järelkohtumine viidi läbi viis aastat hiljem, aastal 2007, kus samuti osalesid lapsed, et näha, kas valitsused on arenenud laste õiguste valdkonnas. Nende sessioonide ajal rääkisid lapsed otse ÜRO Peaassambleega ja samuti võtsid osa väiksematest kohtumistest.

Erisessioone on peetud erinevatel lapsi puuduvatel teemadel—HIV/AIDS, keskkond, narkootikumide tarvitamine, ühiskonna areng ja apartheid

Vaata lähemalt Erisessioonide kohta:

<http://www.un.org/ga/sessions/special.shtml>

ÜRO Noorteprogramm

Iga kuu viib ÜRO Noorteprogramm läbi konsultatsioonide noortega vanuses 15-24 Facebooki kaudu, et uurida välja, mida nad mingist teemast arvavad. Sealhulgas on uuritud, mida tuleks noorte arvates teha, et nende arvamust võetaks tõsiselt nende kogukonnas.

Vaata lähemalt: <http://www.unyouth.com/>

G8 ja J8

G8 on “8 riigi grupp”. Seal grupis on 8 riiki—Kanada, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Jaapan, Venemaa, Suurbritannia ja Ameerika Ühendriigid.

Nende riikide valitsusjuhid kogunevad kord aastas, et kohtuda G8 kohtumisel. Nende riikide ministrid (valitud ametnikud, kes vastutavad teatud valdkonna eest) kohtuvad samuti aasta jooksul, et arutada erinevaid teemasi, nagu näiteks rahandus, keskkond ja välispoliitika (suhted teiste riikidega). Samuti osaleb nendel kohtumistel ka Euroopa Liidu President.

Juunior 8—paremini tuntud kui J8—toob kokku lapsed vanuses 14-17 üle maailma, et rääkida maailma liidritega G8 summiti ajal. J8 summitil osalevad ka lapsed, kes ei ole G8 riikidest pärit ja need lapsed on oma riigisisestelt valitud.

Vaata lähemalt: <http://www.j8summit.com/>

G20

Samuti saavad lapsed mõjutada arutelusi ka **G20** kohtumistel. G20, milles osalevad rahandusministrid (poliitikud, kes vastutavad oma valitsuse rahaasjade üle) 19 riigist ja Euroopa Liidust. G20 on kõik G8 liikmed ning näiteks ka Austraalia, Hiina, Lõuna-Aafrika Vabariik ja Lõuna-Korea. G20 kohtub kaks korda aastas.

Uuri lähemalt, mis riigid on G20s: <http://www.g20.org/>

Kui Sinu õigusi ignoreeritakse

Kui Sa arvad, et Sinu õigusi on ignoreeritud, siis peaksid esimesena võtma ühendust Sinu riigis oleva laste õiguste organisatsiooniga. Nemad saavad Sind aidata õigusabi saamisel, kui soovid midagi oma õiguste kaitsmiseks ette võtta.

On olemas Euroopa ning rahvusvahelisi kohtuid ja komiteesid, mis tegelevad juhtumitega, kus inimesed arvavad, et nende õigusi on valitsuse poolt ignoreeritud. Sul on võimalus oma juhtum nendeni viia, kui oled juba proovinud antud probleemi lahendada oma riigi kohtutes.

ÜRO-le kaebamine

Mõni rahvusvaheline inimõiguste leping sätestab reeglid, et inimesed saavad koheselt oma kaebustega pöörduda ÜRO poole, kui nad tunnevad, et nende õigusi on valitsuse poolt ignoreeritud ja nad ei ole suutnud neid oma riigis lahendada.

Neid kutsutakse kommunikatsiooni protseduurideks. Need lubavad indiviididel, gruppidel või nende esindajatel, kes arvavad, et nende õigusi on eiratud, viia oma kaebus otse ÜRO-le. Sa võid esitada kaebuse ÜRO-le juhul, kui Sinu riigis on alla kirjutatud vastavale inimõiguste alasele lepingule, mis võimaldab inimestel teha kaebusi.

Sa saad vaadata, millistesse lepingutesse on Sinu riik registreerunud lehel: <http://www.crin.org>.

2010. aasta märtsis nõustus ÜRO kirjutama uue kommunikatsiooni protseduuri, lubades ÜRO Lasteõiguste komiteel uurida kaebusi üksikutelt lastelt ja nende eestkostjatelt, kui nad arvavad, et nende õigusi on eiratud. Loodetavasti saavad riigid uue kommunikatsiooni protseduuriga liituda 2011. aasta detsembrist.

Euroopa Inimõiguste Kohus

Euroopa Inimõiguste Konventsioon (EIÕK) on oluline leping, mis võeti vastu Euroopa Nõukogu poolt 1950. aastal. EIÕK kaitseb tsiviil- ja poliitilisi õigusi, nagu näiteks õigus õiglasele kohtumõistmisele, õigus oma vaateid väljendada, õigus elule ja õigus privaatsusele.

Euroopa Inimõiguste Konventsioonil on oma kohus Prantsusmaal, mida nimetatakse Euroopa inimõiguste kohtuks. Inimesed (sealhulgas ka lapsed), kes leiavad, et valitsus ei ole suutnud tagada nende õigusi vastavalt EIÕK-le või valitsus on tegutsenud nende õiguste vastu, võivad oma juhtumi sinna kohtusse viia.

Kõik valitsused peavad selle kohtu otsuseid respektseerima. Inimene võib minna Euroopa Kohtusse ainult juhul, kui ta on eelnevalt viinud oma juhtumi oma riigi kohtutesse.

Riiklikud valitsusvälised organisatsioonid kasutavad tihti Euroopa kohtu otsuseid, püüdmaks teha muudatusi seaduses, eesmärgiga, et nende riigis oleksid inimõigused paremini kaitstud.

Euroopa Kohus

Euroopa Kohus on kõige kõrgem kohus Euroopa Liidus. See asutati 1952. aastal ja asub Luksemburgis. Seal on 27 kohtunikku – üks igast Euroopa Liidu liikmesriigist ja nende tööks on teha selgeks, kuidas Euroopa seadus peaks toimima erinevates situatsioonides. Seda kutsutakse „Euroopa õiguste tõlgendamiseks“. See on oluline laste jaoks, sest see mõjutab, kui kaugele on laste õigused kaitstud erinevate Euroopa õigustega.

Euroopa Parlamendi petitsioon

Igaühel, kes elab Euroopa Liidu liikmesriigis, on õigus saata Euroopa Parlamendi petitsioon (palvekiri, avaldus). See õigus annab inimestele võimaluse saata oma kaebus Euroopa Liitu. Sinu õigus peab olema seotud probleemiga, mille eest on vastutav EL.

Petitsioon võib olla millestki, mis mõjutab ainult Sind, samuti võib see paluda Euroopa Parlamendil võtta positsioon millegi kohta, mis on avaliku huvi objektiks. See hõlmab endas inimõiguste küsimust. Euroopa Parlament peab sinu petitsioonile vastama.

Uuri rohkem: <https://www.secure.europarl.europa.eu/parliament/public/petition/secured/submit.do?language=EN>

Lisainfo

Mõned inimõiguste lepingud, mis seavad Sinu õigused, on kirjas siin:

Üleüldine Inimõiguste Deklaratsioon

Rahvusvaheline kodaniku-ja poliitiliste õiguste pakt

Rahvusvaheline majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste pakt

Euroopa inimõiguste konventsioon

ÜRO naiste diskrimineerimise likvideerimise konventsioon

ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise konventsioon

ÜRO piinamisvastane konventsioon

ÜRO lasteõiguste konventsioon

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon

Euroopa Liidu põhiõiguste harta

Euroopa inimõiguste lepingute nõukogu

Kontakteeru meiega

Austrias:

Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights

E: bim.staatsrecht@univie.ac.at

W: <http://bim.lbg.ac.at/en>

Ludwig Boltzmann Institute
Human Rights

Inglismaal:

Children's Rights Alliance for England

E: info@crae.org.uk

W: <http://www.crae.org.uk>

Children's Rights Alliance
for England

Eestis:

Estonian Union for Child Welfare
Lastekaitse Liit

E: liit@lastekaitseliit.ee

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Iirimaal:

Children's Rights Alliance Ireland

E: info@childrensrights.ie

W: <http://www.childrensrights.ie>

children's
RIGHTS ALLIANCE

Moldovas:

Child Rights Information Center

E: ciddc@yahoo.com

W: <http://www.childrights.md>

CIDDC

Rumeenias:

Salvati Copiii

E: rosc@salvaticopiii.ro

W: <http://www.salvaticopiii.ro/index.html>

Salvati Copiii

Save the Children Romania

Venemaal:

YUNPRESS

E: upofco@newmail.ru

YUNPRESS

Märkmed

© Children's Rights Alliance for England (October 2010)

See dokument on koostatud Inglismaa Lasteõiguste Liidu poolt ja rahastatud Euroopa Liidu põhiõiguste ja kodakondsuse programmi raames.

Inglismaa Lasteõiguste Liit võtab kogu vastutuse käesolevas juhendis oleva materjali eest. Euroopa Komisjon ei ole vastutav käesoleva juhendi materjalides sisaldava teabe mis tahes kasutamise eest.